

Nr 36.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket m. m.; given Stockholms slott den 26 januari 1917.

Under återopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket,

2) lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, samt

3) lag om ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen.

Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Berndt Hasselrot.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket.

Häri genom förordnas, att 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket skola erhålla följande ändrade lydelse:

52 §.

Rågångsbeskrivning bör upptaga gränsmärkenas beskaffenhet. Äro de förfallna eller odugliga, men å ömse sidor för laga skillnad erkända, bör lantmätaren, innan han slutar förrättningen, i vederbörandes och gode männens närvaro, iståndsätta dem eller utsätta nya. I beskrivningen skall jämväl noga antecknas gränsmärkes läge och avstånd från omkringliggande fasta märken, såsom berg, jordfasta stenar, dälдер, vatten, vägar och broar samt annat sådant, som till gränspunktens bestämmande tjänar. Äro fasta märken av gammalt för laga skillnad erkända, varde ock de noga beskrivna.

Föreskrifter, huru gränsmärken skola vara beskaffade och ägo gränser utmärkas, meddelas av Konungen.

104 §.

När skiftet å kartan är fullbordat och alla skifteshandlingarna renskrivna, skall skiftesmannen, efter förut lämnad underrättelse om dagen,

i gode männens och delägarnas närvaro, å marken, enligt kartans visning, utstaka den varje delägare tillfallna ägolott och utmärka gränserna mellan lotterna på sätt särskilt är stadgat ävensom häröver upprätta fullständig och noggrann beskrivning, i enlighet med vad i 52 § sägs.

Denna lag träder i kraft den dag, Konungen bestämmer, då ock 12 kap. 1 och 2 §§ jordabalken skola upphöra att gälla.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring.

Härigenom förordnas, att 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring skall erhålla följande ändrade lydelse:

Lantmätaren åligge att å marken utstaka de genom styckningen tillkomna gränserna samt utmärka dem på sätt särskilt är stadgat ävensom att häröver upprätta fullständig och noggrann beskrivning i enlighet med vad i 52 § av skiftesstadgan sägs om rågångsbeskrivning.

Denna lag träder i kraft den dag, Konungen bestämmer.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen.

Härigenom förordnas, att 12 kap. 11 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

River, flyttar eller vrider man, i bedrägligt uppsåt, rå och rör eller annat gränsmärke, märke av varaktig beskaffenhet, som blivit utsatt vid plan- eller höjdmätning, eller märke, som till betecknande av bestämd vattenhöjd satt är, dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år.

Samma lag vare om den, som sådant märke falskeligen sätter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1917.

*Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:ts Konungen i statsrådet å Stockholms slott
fredagen den 8 december 1916.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRHS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet anförde chefen för justitiedepartementet statsrådet Hasselrot följande:

»Uti 57 § i instruktionen för lantmäteristyrelsen och rikets lantmätare den 23 oktober 1908 stadgades, att i särskild författning skulle meddelas närmare bestämmelser angående kartors upprättande, verkställande av ägomätning, avvägningar och arealuträkning, upprättande av beskrivningar samt utstakning av ägoskillnader m. m., och har detta författningsrum bibehållits oförändrat i nu gällande nådiga instruktion av den 22 oktober 1909. Vid utfärdandet av båda dessa instruktioner har såsom övergångs-

stadgande förordnats, att, intill dess ovan omförmälda författning blivit utfärdad, skulle beträffande här ovan angivna arbeten nu gällande föreskrifter i tillämpliga delar komma till användning. Härmed avsågs artikel V i lantmäteriinstruktionen den 6 augusti 1864, som handlar om geometriska mätningar och kartors författande samt deras uträkning och beskrivning m. m.

Att häri inrymda bestämmelser, som till huvudsaklig del återfinnas redan i 1725 års lantmäteriinstruktion, numera måste anses otidsenliga, torde vara påtagligt utan vidare utredning, liksom att deras ersättande med efter utvecklingens krav lämpade nya föreskrifter måste anses angeläget. Kungl. Maj:t anbefallde också i samband med utfärdandet av 1908 års instruktion lantmäteristyrelsen att uppgöra och till Kungl. Maj:t inkomma med förslag till ovan omförmälda författning.

Den 30 april 1913 avgav lantmäteristyrelsen bland annat förslag dels till förordning angående ägomätning och kartläggning, arealuträkning samt ägodelning och råskillnaders utmärkande m. m. dels ock till ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen. I anledning av yttranden, som till Kungl. Maj:t inkommit över förslagen, har Kungl. Maj:t genom remiss den 28 april 1916 anbefallt lantmäteristyrelsen att ånyo avgiva underdånigt utlåtande i ärendet. Sedan med anledning härav revision av det först avgivna förslaget verkstälts, föreligger numera, efter vad lantmäteristyrelsen i underdånig skrivelse den 5 december 1916 meddelat, nytt förslag i ämnet, förslag till förordning angående planmätning och höjdmätning samt kartors upprättande, arealuträkning och ägo-gränzers utmärkande (mätningförordning).

Då i det sålunda reviderade förslaget upptagits bestämmelser om ägo-gränzers utmärkande och gränsmärkens beskaffenhet, överensstämmer detta med den uppfattning, som vid pågående lagstiftningsarbeten gjort sig gällande. I denna del tillåter jag mig erinra, att lagberedningen i dess år 1909 avgivna förslag till jordabalk (sid. 116) uttalat den mening, att bestämmelserna i 12 kap. 1 och 2 §§ jordabalken angående gränsmärkenas beskaffenhet lämpligen borde upptagas i skifteslagstiftningen, i den mån stadganden därom ej kunde meddelas i administrativ ordning. I överensstämmelse härmed har skiftesstadgekommittén i sitt år 1911 avgivna förslag till lag om skifte av jord i fråga om rågångars utmärkande föreslagit vissa allmänna stadganden, avseende att medföra större garanti för ett tydligt och varaktigt markerande av viktiga punkter m. m., men i övrigt ansett, att närmare föreskrifter om råmärkens beskaffenhet och rågångars utmärkande borde meddelas i administrativ väg av Kungl. Maj:t (78 §).

Enahanda ståndpunkt synes hava intagits av 1916 års fastighetsregisterkommission i dess betänkande I med förslag till lag om fastighetsbildning i stad m. m. (förslaget till lag om fastighetsbildning i stad 5 kap. 12 § och motiven härför). För meddelande i administrativ väg av bestämmelser om gränsmärkens beskaffenhet är givetvis upphävande av nyssberörda paragrafer i 12 kap. jordabalken förutsättning.

Framhållas må, att bestämmelserna i dessa paragrafer måste anses synnerligen otidsenliga. Sedan lång tid tillbaka har i praktiken använts gränsmärken av annan beskaffenhet än i nämnda lagrum anges.

Emellertid innehålla även 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket bestämmelser angående råmärken och rågator. Utfärdandet av en mättningsförfordning, innefattande bestämmelser om gränser utmärkande och gränsmärkens beskaffenhet, torde till följd härav föranleda något ändrad lydelse jämväl av sistberörda båda författningsrum.

Vid numerisk mätning (triangelmätning, mätning efter siffermetoden) anordnas över hela mättningsområdet ett triangelnät, i vars triangelpunkter mätningar enligt uppgjord plan och med på förhand fastställd noggrannhet utföras. Triangelpunkterna markeras på varaktigt sätt. Beräkningen av dessa mätningar, kompletterade med vissa andra geodetiska och astronomiska observationer, lämna såsom resultat, i vad detta avser kartarbeten, samtliga punkters koordinater, varmed förstås en punkts avstånd från två mot varandra vinkelräta grundlinjer på jordytan. Sedan triangelpunkter med en allt efter skilda förhållanden olika täthet anordnats, inkopplas mellan dem genom vägmätning ytterligare mättningspunkter s. k. polygonpunkter, likaledes varaktigt markerade å marken. Dessa polygonpunkter sammanbindas genom polygonlinjer. Därefter anordnas mellan polygonlinjerna så många mättningslinjer, som erfordras för inmätning av alla detaljer, såsom gränser, byggnader m. m. Detaljmätningen sker medelst direkta mått å marken genom att avståndet från polygonlinjerna eller mättningslinjerna till råpunkter och ägöskillnader, hörn av byggnader, torg och andra öppna platser samt gator och vägar m. m. noggrant uppmätes med stålband eller mätstänger. De erhållna måtten, brytningsvinklar m. m. antecknas och med ledning av dessa anteckningar kan genom mätningar från triangel- eller polygonpunkter t. ex. läget för ett försvunnet gränsmärke när som helst angivas. Förutsättning för gränspunktens riktiga återfinnande är emellertid ätt triangel- eller polygonpunkterna icke rubbats.

Skiftesstadgekommittén har i sitt betänkande (sid. 130) såsom ett önskemål betonat, att i blivande mättningsbestämmelser måtte inrymmas föreskrifter, att mättningsresultaten även vid grafisk mätning borde införas å kartorna genom anteckning å dem av uppmätta längder och brytningsvinklar, i den mån sådant erfordrades för ägoskillnadernas säkerställande och framtida igenfinnande, och skulle enligt kommitténs mening helt visst en sådan bestämmelse bidra att ge en grafisk karta större tillförlitlighet på samma gång den gjorde kartmaterialet lättare användbart för allmänheten.

Det sålunda av skiftesstadgekommittén uttalade önskemålet har i det nu föreliggande förslaget till mättningsförordning tillgodosetts särskilt genom bestämmelserna i 25 och 47 §§. I den förra av dessa paragrafer föreskrives, att vid grafisk mätning skola, för att tjäna till ledning vid linjenätets framtida återställande samt för kontroll å ägo gränsens läge, på varaktigt sätt markeras erforderligt antal stödpunkter, vartill företrädesvis skola utväljas skärningspunkter mellan viktigare linjer i linjenätet, och uti 47 § bestämmas, att läget av ändpunkter och brytningspunkter för ägo gräns skall, därest de icke sammanfalla med triangel- eller polygon- eller stödpunkter, angivas i förhållande till dylika punkter med direkta mått helst på sådant sätt, att kontroll erhålles. Genom dessa bestämmelser samt genom föreskrift att samtliga förut nämnda punkter skola utmärkas å karta och att denna skall förse med rutnät, som bland annat har till uppgift att visa den förändring kartan kan hava undergått, vinnes, att kartans förhållande till det område, som å densamma finnes utmärkt, städse är fullt klart samt att läget av en ägo gräns kan, när helst sådant påkallas, med nöjaktig säkerhet bestämmas.

På sätt förut angivits avgav lantmäteristyrelsen i samband med sitt första förslag till mättningsförordning även förslag till ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen. Ändamålet med detta förslag var att åt viktigare märken, som utsättas vid ägomätning, bereda enahanda rättsskydd, som redan givits åt gränsmärken samt märken, vilka utsatts för betecknande av bestämd vattenhöjd. Vid ägomätning utsättas en del märken av helt och hållet tillfällig natur. Att bereda dessa något rättsskydd av den särskilda beskaffenhet, som här avses, erfordras emellertid icke. Däremot finnas andra märken, vilkas skyddande väl vore gagneligt, men som emellertid knappast torde böra inrymmas under så stränga straffbestämmelser, som finnas uti förut berörda lagrum, varjämte det torde vara så gott som utslutet, att deras rubbning sker i bedrägligt syfte. Detta gäller emeller-

tid icke triangel- och polygonpunkter samt stödpunkter, beträffande vilka det på grund av vad förut anförts torde vara tydligt, att desamma för betryggande av äganderätten hava minst lika stort värde som gränsmärken. Det har därför syntts påkallat, att åt sistberörda punkter beredes samma rättsskydd, som redan tillkommer rå och rör eller annat gränsmärke, och enahanda gäller om vissa märken, som utsättas vid höjdmätning. Enligt det föreliggande förslaget till mättningsförordning skola alla viktigare märken, som å marken utsättas såväl vid plan- som höjdmätning, markeras på så vitt möjligt orubbligt och varaktigt sätt. Samtliga dessa märken böra därför omfattas av nu ifrågavarande lagbud. Samma rättsskydd bör givetvis tillkomma märken av nu ifrågavarande slag, utsatta vid redan verkställda mätningar.

Lantmäteristyrelsen har i sin förut nämnda skrivelse den 5 december 1916 hemställt om åtgärds vidtagande för genomförande av nu omförmälda lagändringar samt tillika överlämnat förslag i sådant hänseende.

De ifrågasatta ändringarna i skiftesstadgans 52 och 104 §§ torde påkalla jämning av 17 § hemmansklyvningslagen.

Med hänsyn därtill att tidpunkten för utfärdandet av mättningsförordningen ej nu kan närmare bestämmas samt ändringarna i skiftesstadgan och hemmansklyvningslagen förutsätta att föreskrifter om gränsmärkens beskaffenhet och gränsers utmärkande blivit meddelade, synes bestämmandet av tiden för ikraftträdandet av nu nämnda ändringar böra överlämnas åt Kungl. Maj:t.»

Departementschefen uppläste härefter förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket,

2) lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, samt

3) lag om ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen;
samt hemställde, att lagrådets utlåtande över förslagen, som voro av den lydelse bilagor vid detta protokoll utvisa, måtte för det i § 87 regeringsformen angivna ändamål inhämtas genom utdrag av protokollet.

I denna hemställan instämde statsrådets övriga ledamöter;

och täcktes Hans Maj:t Konungen därtill lämna bifall.

Ur protokollet:

Israel Myrberg.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket.

Härigenom förordnas, att 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket skola erhålla följande ändrade lydelse:

52 §.

Rågångsbeskrivning bör upptaga gränsmärkenas beskaffenhet. Äro de förfallna eller odugliga, men å ömse sidor för laga skillnad erkända, bör lantmätaren, innan han slutar förrättningen, i vederbörandes och gode människens närvaro, dem iståndsätta eller utsätta nya. I beskrivningen skall jämväl noga antecknas gränsmärkenas läge och avstånd från omkringliggande fasta märken, såsom berg, jordfasta stenar, dälдер, vatten, vägar och broar samt annat sådant, som till gränspunktens bestämmande tjänar. Äro fasta märken av gammalt för laga skillnad erkända, varde ock de noga beskrivna.

Föreskrifter, huru gränsmärken skola vara beskaffade och ägo gränser utmärkas, meddelas av Konungen.

104 §.

När skiftet å kartan är fullbordat och alla skifteshandlingarna renskrivna, skall skiftesmannen, efter förut lämnad underrättelse om da-

gen, i gode männens och delägarnas närvaro, å marken, enligt kartans visning, utstaka den varje delägare tillfallna ägolott och gränserna mellan lotterna utmärka på sätt särskilt är stadgat ävensom häröver upprätta fullständig och noggrann beskrivning, i enlighet med vad i 52 § sägs.

Denna lag träder i kraft den dag, Konungen bestämmer, då ock 12 kap. 1 och 2 §§ jordabalken skola upphöra att gälla.

Bilaga.

Förslag

till

Lag

om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring.

Häri genom förordnas, att 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring skall erhålla följande ändrade lydelse:

Lantmätaren åligger att å marken utstaka gränserna samt utmärka dem på sätt särskilt är stadgat ävensom att häröver upprätta fullständig och noggrann beskrivning i enlighet med vad i 52 § av skiftesstadgan sägs om rågångsbeskrivning.

Denna lag träder i kraft den dag, Konungen bestämmer.

*Bilaga.***Förslag**

till

Lag**om ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen.**

Härigenom förordnas, att 12 kap. 11 § strafflagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

River, flyttar eller vrider man, i bedrägligt uppsåt, rå och rör eller annat gränsmärke, märke av varaktig beskaffenhet, som blivit utsatt vid plan- eller höjdmätning, eller märke, som till betecknande av bestämd vattenhöjd satt är, dömes till straffarbete från och med sex månader till och med fyra år.

Samma lag vare om den, som sådant märke falskeligen sätter.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1917.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd tisdagen den
23 januari 1917.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över justitiedepartementens ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 8 december 1916, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upprättade förslag till

1) lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket,

2) lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, samt

3) lag om ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen.

Förslagen, som finnas bilagda detta protokoll, hade inför lagrådet föredragits av andre ledamoten å justitiedepartementets avdelning för lagärenden, assessorn Gustaf Grefberg.

Lagrådet lämnade förslagen utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

Utdrag av protokollet över justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fredagen den 26 januari 1917.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
Statsråden: HASSELROT,
VON SYDOW,
friherre BECK-FRIS,
STENBERG,
LINNÉR,
MÖRCKE,
VENNERSTEN,
WESTMAN,
BROSTRÖM.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet Hasselrot anmälde efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet lagrådets den 23 innevarande januari avgivna utlåtande över den 8 december 1916 till lagrådet remitterade förslag till

- 1) lag om ändrad lydelse av 52 och 104 §§ i stadgan den 9 november 1866 om skiftesverket i riket,
- 2) lag om ändrad lydelse av 17 § i lagen den 27 juni 1896 om hemmansklyvning, ägostyckning och jordavsöndring, samt
- 3) lag om ändrad lydelse av 12 kap. 11 § strafflagen.

Efter att hava erinrat, att lagrådet lämnat förslagen utan anmärkning, ävensom anmält, att i desamma vidtagits ett par mindre formella

jämkningsar, uppläste departementschefen de sålunda jämkade förslagen samt hemställde, att desamma måtte, jämlikt § 87 regeringsformen, genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Israel Myrberg.